

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-65>

УДК 339.9

ПЕРСПЕКТИВИ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

PROSPECTS OF UKRAINE'S ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION UNDER MARTIAL STATE

Сівова Тетяна ЮріївнаPhD з міжнародних економічних відносин, науковий співробітник,
Видавничий дім «Академперіодика» НАН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9549-6288>**Sivova Tetiana**Publishing House "Akademperiodyka"
of the National Academy of Sciences of Ukraine

Стаття присвячена розгляду перспектив вступу України до Європейського Союзу в контексті повномасштабного воєнного вторгнення. У статті було розглянуто всебічну підтримку, яку Європейський Союз надає Україні, зокрема фінансову, військову та гуманітарну допомогу. Детально охарактеризовано основні виклики, що постають перед Україною на шляху до інтеграції з ЄС в умовах збройного конфлікту. Висвітлено ключові вимоги, які необхідно виконати для набуття членства, а також проаналізовано політичні, економічні та правові аспекти цього процесу. У ході дослідження визначено потенційні можливості та перспективи, що відкриваються перед Україною, а також окреслено позитивні наслідки європейської інтеграції для внутрішньої стабільності та розвитку держави. В статті наголошено на важливості політичної волі, внутрішньої консолідації суспільства та підтримки з боку міжнародних партнерів для успішної реалізації євроінтеграційного процесу. Встановлено етапи подальшого руху до членства в ЄС і представлено орієнтовні часові рамки завершення цього процесу.

Ключові слова: Україна, Європейський союз, повномасштабне воєнне вторгнення, інтеграція, співробітництво.

In the current geopolitical context, the issue of Ukraine's European integration has become particularly relevant. The full-scale military invasion has not only altered the security landscape in Europe but also accelerated Ukraine's foreign policy reorientation. Against this backdrop, accession to the European Union is viewed as a strategic goal capable of ensuring political stability, economic growth, and the strengthening of democratic institutions in the country. At the same time, the process of European integration is accompanied by a number of complex challenges caused by both internal and external factors. The article is devoted to examining the prospects of Ukraine's accession to the European Union in the context of the full-scale military invasion. It explores the comprehensive support provided by the European Union to Ukraine, including financial, military, and humanitarian assistance. The main challenges facing Ukraine on its path toward EU integration amid the ongoing armed conflict are thoroughly characterized. The article outlines the key requirements that must be fulfilled for obtaining membership and analyzes the political, economic, and legal aspects of this process. In order for a candidate country to join the EU, it must meet a number of requirements, namely the Copenhagen criteria. It is worth noting that Ukraine has made significant progress in meeting several of these criteria. As of November 2023, the European Commission acknowledged that Ukraine had fully met four out of the seven defined criteria. The study identifies potential opportunities and prospects opening up for Ukraine and outlines the positive effects of European integration on the country's internal stability and development. Among the positive outcomes of EU integration are enhanced national security, protection of human rights through European institutions, macroeconomic stability, and the promotion of Ukrainian culture. The article emphasizes the importance of political will, internal societal consolidation, and international support in ensuring the successful implementation of the European integration process. It defines the stages of further movement toward EU membership and presents an approximate timeline for the completion of this process.

Keywords: Ukraine, European Union, full-scale military invasion, integration, cooperation.

Постановка проблеми. Перспектива вступу України до Європейського Союзу вже тривалий час є стратегічною метою нашої держави, відображаючи прагнення українського народу до демократичних цінностей, економічного процвітання та безпеки. Однак повномасштабна військова агресія Росії суттєво вплинула на динаміку євроінтеграції, створивши нові виклики й разом з тим відкривши нові можливості. У нинішніх умовах воєнного стану Україна прагне не тільки досягти стабільності, але й продовжувати шлях до повноцінного членства в ЄС, що має потенціал для значного впливу на безпекову й політичну ситуацію в Європі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання євроінтеграції присвячено багато наукових праць, як українських так і зарубіжних дослідників. Зокрема в ході дослідження було проаналізовано праці Кордон М. В. [2], Галка О. К. [12], Корнієнко В. О. [12], а також аналітичні та статистичні дані з офіційних інтернет сторінок та сайтів Європейського Союзу, Європейської комісії та Кільського інституту світової економіки. Варто зазначити, що у праці Кордона М.В. [2] висвітлено загальну історію створення та розвитку Європейського Союзу. Автором визначено основні мотиви та критерії його формування, а також охарактеризовано етапи розширення ЄС. Оскільки всебічне співробітництво з Європейським Союзом не лише відповідає природному геополітичному вектору інтеграційної стратегії України, а й є ключовим практичним інструментом формування ефективної відкритої економіки, науковці Галка О. К. та Корнієнко В. О. [12] проаналізували як позитивні, так і негативні наслідки можливого вступу України до ЄС. У межах даного дослідження було розглянуто позитивні наслідки, що охоплюють політичну, економічну та соціальну сфери життя населення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в комплексному аналізі перспектив вступу України до Європейського Союзу в умовах повномасштабної війни, з урахуванням наданої ЄС підтримки, існуючих викликів, вимог до членства, а також потенційних можливостей і позитивних наслідків євроінтеграції для стабільності та розвитку держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному глобалізованому світі для досягнення максимальних переваг необхідно об'єднувати зусилля заради спільної мети та інтересів. Вступ до Європей-

ського Союзу виступає своєрідним «вікном у Європу», що надає країні можливість вийти на рівень провідних економічно розвинених держав континенту. Європейський Союз дає право своїм членам-країнам використовувати всі принципи свободи для розвитку країни та її суспільства. ЄС має глибоке історичне коріння, що бере початок після закінчення Другої світової війни. Країни Європи об'єдналися задля запобігання утворення нових конфліктів і забезпечення сталого економічного розвитку. На сьогодні до Європейського Союзу входить переважна більшість розвинутих країн Європи, а саме 27 країн: Австрія, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Греція, Іспанія, Нідерланди, Ірландія, Литва, Люксембург, Латвія, Мальта, Німеччина, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Швеція, Угорщина, Італія, історію приєднання країн до ЄС показано в таблиці 1.

Варто зазначити, що з утворенням Європейського Союзу між державами-членами зникають бар'єри, які заважали вільному пересуванню людей, товарів, послуг та капіталів. У 90-х роках минулого століття стало простіше пересуватися по території Європи, оскільки було скасовано паспортну та митну перевірку на більшості внутрішніх кордонів ЄС. Важливим наслідком цього стало зростання мобільності громадян Європи. Установчі органи ЄС є уповноваженими створювати правила, регламенти, директиви, які обов'язкові до виконання всіма державами-членами. Відносини між країнами ЄС спираються на добровільний обмежений суверенітет і допущення втручання ззовні у випадку порушення домовленостей [2]. Європейський Союз оперативно відреагував на російську агресію проти України, продемонструвавши єдність і солідарність. Країни-члени ЄС надали значну фінансову підтримку, відкрили свої кордони для українських громадян, які шукали захисту, та ініціювали постачання військового обладнання для зміцнення обороноздатності України. Вперше в історії ЄС прийняв рішення про фінансування військової допомоги для країни, яка захищається від зовнішньої агресії. Цей крок став важливим сигналом того, що Європа готова підтримати Україну не лише в мирний час, але й у боротьбі за свою незалежність та суверенітет.

З початку російської агресії Європейський Союз та його фінансові інституції спрямували 67,7 млрд євро на підтримку економічної, соціальної та фінансової стійкості України.

Таблиця 1

Хвилі розширення ЄС

Країна	Рік приєднання та загальна кількість країн членів
Королівство Бельгія, Королівство Нідерландів, Велике Герцогство Люксембург, Французька Республіка, Італійська Республіка, Федеративна Республіка Німеччини	1951, 6
Сполучене Королівство Великобританії і Північної Ірландії, Королівство Данія	1973, 9
Грецька Республіка	1981, 10
Королівство Іспанія, Португальська Республіка	1986, 12
Австрійська Республіка, Фінляндська Республіка, Королівство Швеція	1995, 15
Естонська Республіка, Республіка Кіпр, Латвійська Республіка, Литовська Республіка, Республіка Мальта, Республіка Польща, Словацька Республіка, Республіка Словенія, Угорська Республіка, Чеська Республіка	2004, 25
Болгарія, Румунія	2007, 27
Хорватія	2013, 28
Вихід Великобританії У Сполученому королівстві відбувся референдум про вихід країни з Євросоюзу – «Брекзїт»	2016, 27

Джерело: сформовано на основі [1]

Статистичні дані, щодо військової, гуманітарної та фінансової допомоги наведені в табл. 2. Ця допомога включає макрофінансову підтримку, екстрену та гуманітарну допомогу, бюджетну підтримку та заходи кризового реагування. Окремо військова допомога становить приблизно 48,7 млрд євро, що в сукупності перевищує 100 млрд євро. Разом із коштами, виділеними на підтримку українських біженців у ЄС, загальна сума допомоги Україні та її громадянам сягає 135 млрд євро. Від початку повномасштабного воєнного вторгнення країни ЄС погодились мобілізувати 500 млн євро через Європейський фонд миру для фінансування постачання летального та іншого спорядження українській армії. З часом ця цифра зросла за рахунок додаткових траншів і тепер загальна сума допомоги складає 6,1 млрд євро. Варто зауважити, що ЄС фінансує як забезпечення, так і постачання Збройним Силам України засобів індивідуального захисту, аптечок, палива, а також військової техніки для доставки летальної зброї для оборонних цілей. Крім цього, 17 жовтня 2022 року ЄС запустив Місію військової допомоги для підтримки України. Метою місії є забезпечення підготовки Збройних Сил України, а також координування й

синхронізація підтримки держав-членів ЄС у навчанні. Місія, фінансування якої становить 362 млн євро, підготувала 73 тис. українських солдатів [3].

На сьогоднішній день Європейська комісія виділила понад 1,1 млрд. євро. з цього фінансування 1,09 млрд євро було виділено на гуманітарні програми в Україні та 84 млн євро на підтримку біженців, які втекли до сусідньої Молдови. Крім операцій із надання гуманітарної допомоги, ЄС координує підтримку в рамках Механізму цивільного захисту ЄС, поставивши в Україну понад 150 000 т натуральної допомоги, такої як машини швидкої допомоги, пожежні машини, медикаменти, матеріали для будівництва житла, електрогенератори та інше [5]. Також, варто зазначити, що ЄС надає гуманітарну допомогу Україні з початку воєнного вторгнення у 2014 р. Після повномасштабного вторгнення у лютому 2022 р. країни ЄС значно розширили масштаби підтримки гуманітарних проблем. Для багатьох родин після початку повномасштабного військового вторгнення країни Європейського Союзу стали безпечним прихистком.

Попри воєнний стан, Україна демонструє готовність до реформ, зміцнення верховенства права, вдосконалення демократичних

Таблиця 2

Підтримка України – Військова допомога (зазначено найбільших донорів з 24.01.2022 до 31.12.2024 у млрд євро)

Донор	Гуманітарна допомога	Військова допомога	Фінансова допомога
ЄС (Комісія, Рада)	2,6	–	46,4
Бельгія	0,24	1,58	0,05
Болгарія	–	0,24	–
Велика Британія	0,9	10,1	3,84
Данія	0,4	7,5	0,12
Естонія	0,05	0,7	–
Іспанія	0,1	0,79	0,57
Італія	0,5	1,37	0,41
Латвія	0,02	0,5	–
Литва	0,15	0,91	0,05
Нідерланди	0,8	5,85	0,72
Німеччина	3,2	12,6	1,41
Норвегія	0,6	1,84	0,87
Польща	0,5	5,64	0,91
Португалія	–	0,23	–
Румунія	0,12	0,99	–
Словаччина	0,01	0,69	0,01
Фінляндія	0,22	2,33	0,15
Франція	0,6	3,5	0,8
Хорватія	0,09	0,25	–
Чехія	0,05	1,25	–
Швеція	0,4	4,69	0,35

Джерело: сформовано на основі [4]

інститутів, що є умовами для подальшого просування на шляху до членства в ЄС. Доцільно наголосити, що Україна зробила важливий крок на шляху до євроінтеграції, 23 червня 2022 року лідери країн Європейського союзу на саміті в Брюсселі підтримали надання статусу кандидата в ЄС для України [6]. Для вступу України до ЄС потрібно виконати певні реформи та виклики. Війна накладає значні обмеження на реалізацію необхідних реформ, оскільки уряд зосереджується на забезпеченні національної безпеки та підтримці армії. Попри це, процес реформ не припиняється, зокрема в сферах боротьби з корупцією, судової реформи, адаптації законодавства до стандартів ЄС. Для приєднання країни кандидата до ЄС потрібно виконати ряд вимог, які отримали назву Копенгагенські критерії. Критерії можна розподілені на такі групи:

1. Політичні: стабільність інститутів, що забезпечують демократію, верховенство

права, права людини, дотримання прав національних меншин.

2. Економічні: наявність функціонуючої ринкової економіки, а також здатність впоратися з конкурентним тиском і ринковими силами в межах ЄС.

3. Правові: здатність взяти на себе зобов'язання, пов'язані з членством, та відданість цілям політичного, економічного та валютного союзу [7].

Україна намагається максимально швидко впроваджувати необхідні зміни, водночас працюючи над подоланням економічної кризи, викликаної війною. Варто зазначити, що Україна досягла значного прогресу у виконанні низки критеріїв. Зокрема, станом на листопад 2023 року, Європейська Комісія визнала, що Україна повністю виконала чотири з семи визначених критеріїв. Було встановлено, що Україна здійснила реформи, спрямовані на зміцнення демократичних інституцій та забезпечення незалежності судової системи.

Була завершена перевірка доброчесності кандидатів у члени Вищої ради юстиції та створення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Була проведена робота, щодо відповідності законодавства у сфері протидії відмиванню доходів та затвердження стратегічного плану реформування всього правоохоронного сектору. Було реформовано медіаіндустрію – приведення українського законодавства у відповідність до Директиви ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги [8–9].

Однак, для повного виконання всіх критеріїв, Україні необхідно продовжити: боротьбу з корупцією; судову реформу, а саме завершити реформування судової системи для гарантування її незалежності та ефективності; реформи, що пов'язані з захистом прав національних меншин. Не варто забувати про нові можливості та перспективи для України. В умовах війни, наша країна зарекомендувала себе як сильний партнер, який стоїть на захисті європейських цінностей, таких як свобода, демократія та незалежність. Це формує нове розуміння перспектив членства, оскільки український приклад посилює стійкість Європи загалом. Безпекові загрози, що зросли через дії Росії, роблять Україну важливим стратегічним союзником для ЄС у Східній Європі.

В умовах війни Україна стає частиною ЄС логістично, з підписанням угоди про вантажні перевезення автомобільним транспортом, та енергетично, через синхронізацію з ENTSO-E та запровадженням спільної енергетичної політики. Зникають торговельні бар'єри, а саме скасовано мита та квоти на продукцію, відбувається інтеграція у цифровий ринок [10]. Важливим елементом у цьому процесі євроінтеграції є політичний діалог між Україною та державами – членами ЄС. Регулярне ведення політичного діалогу сприяє зміцненню підтримки з боку держав-членів, як під час здобуття Україною статусу кандидата, так і на подальших етапах інтеграційного шляху. Така взаємодія дозволяє ефективно вирішувати суперечливі питання, досягати взаєморозуміння й забезпечувати необхідну підтримку, а також сприяє належній підготовці до переговорного процесу та формуванню узгодженої позиції [11].

Також, варто зазначити позитивні наслідки вступу України до ЄС. До основних позитивних наслідків вступу України до Європейського Союзу можна зарахувати такі переваги:

– посилення національної безпеки через участь у європейській системі колективної

безпеки, що сприятиме гарантуванню територіальної цілісності України;

– забезпечення макроекономічної стабільності, відкриття нових ринків для українських товарів, залучення інвестицій, фінансова підтримка аграрного сектору, зниження митних тарифів і покращення торговельного балансу;

– захист прав людини через європейські інституції, спрощення умов для вільного пересування громадян, розширення можливостей для освіти, працевлаштування та відпочинку, підвищення рівня життя населення;

– доступ до європейських інформаційних ресурсів та інтеграція в загальноєвропейський культурний простір;

– стабілізація політичної системи, гармонізація національного законодавства з європейськими нормами, реформа судової системи;

– розвиток малого і середнього бізнесу, впровадження стандартів ЄС у виробництві, підвищення конкурентоспроможності українських підприємств;

– формування середнього класу, модернізація освіти, системи охорони здоров'я та соціального захисту;

– популяризація української культури серед країн ЄС та її інтеграція у європейський культурний простір [12].

Аналізуючи перспективи інтеграції України до європейської спільноти, варто звернути увагу на один важливий аспект – Україна просувається до ЄС в умовах повномасштабної війни, що робить цей процес безпрецедентним і суттєво відмінним від досвіду інших країн-кандидатів. Без перебільшення можна сказати, що наша держава, ціною величезних жертв, не лише відстоює власний європейський вибір, а й захищає сам Європейський Союз та його майбутнє від російської агресії. Вступ України до ЄС може стати значним кроком для зміцнення колективної європейської безпеки та стабільності, адже ЄС отримає партнера, який вже має досвід протистояння агресії та захисту своєї території. Крім того, після завершення війни Україна матиме величезний потенціал для економічного розвитку, відбудови та інтеграції в європейський ринок, що позитивно вплине на економіки всіх країн-членів.

Слід наголосити, що більшість країн Європи підтримують Україну як майбутнього члена Європейського Союзу, підтримують це прагнення, проте під час обговорень процедури приєднання в Єврокомісії не звучить

ані позитивних, ані негативних думок щодо процедури пришвидшення вступу України до ЄС [13]. Попри воєнний стан, Україна продовжує співпрацювати з ЄС за програмою "Східного партнерства" та через інші європейські інститути. Варто зазначити, що ця інтеграція сприяє адаптації українських законів і норм до європейських стандартів, що є передумовою для членства. Варто зазначити, що після закінчення війни Україна зможе ще активніше присвятити себе цьому процесу, маючи значну підтримку з боку міжнародної спільноти. Для досягнення повноцінного членства Україні необхідно завершити реформування економічної, судової та правової систем, забезпечити незалежність судів, активізувати боротьбу з корупцією та впровадити європейські стандарти в усіх ключових сферах. Європейський Союз також висуває чіткі критерії щодо демократичного врядування, прав людини, верховенства права та економічної стабільності, які Україна має виконати. Також однією з проблем є інфраструктурна криза та велика кількість внутрішньо переміщених осіб, що потребує значних ресурсів для відновлення. Це не лише фінансове питання: відбудова країни вимагатиме довгострокової міжнародної допомоги та координації з європейськими партнерами. ЄС вже ініціював програми відновлення та гуманітарної підтримки, проте для повного членства України важливо буде створити міцну економічну базу й стабільне громадянське суспільство.

Висновки. Перспектива вступу України до ЄС залишається чіткою, хоча й складною через поточні військові дії. Сила волі українського народу та його прагнення бути частиною європейської спільноти, а також підтримка ЄС, створюють унікальні умови для реалізації цієї стратегічної мети. Попри всі

труднощі, Україна зберігає курс на євроінтеграцію, маючи на меті стати надійним та відданим партнером ЄС. Підтримка з боку ЄС, що охоплює фінансову, військову та гуманітарну допомогу, свідчить про глибоку зацікавленість Союзу в майбутньому членстві України. Варто наголосити, що євроінтеграція відкриває значні можливості для нашої країни: економічне зростання та зміцнення політичної стабільності. Не варто забувати про позитивні наслідки та переваги, але варто зауважити й на негативних, таких як: конкурентоспроможність в певних галузях, незаконна міграція, процеси, що пов'язані з імплементацією реформ та інші. У майбутньому повноправне членство України в ЄС може суттєво змінити як структуру самого Союзу, так і забезпечити тривалий мир і стабільність у всій Європі. Підсумовуючи, варто зазначити, що процес приєднання України до Європейського Союзу є складним і тривалим, оскільки залежить від багатьох чинників. Україна наполегливо продовжує впроваджувати необхідні реформи та виконувати ключові вимоги для наближення до членства в ЄС, попри повномасштабне воєнне вторгнення. Однак реалізація цього стратегічного курсу вимагає не лише політичної волі та консолідації зусиль усіх гілок влади, але й широкої підтримки суспільства та міжнародних партнерів. Оптимістичний прогноз щодо вступу України до ЄС охоплює період 2030–2035 років. Вступ до Євросоюзу відкриває перед Україною нові можливості та перспективи, шлях є непростим, але він залишається цілком реальним за умови виконання всіх поставлених завдань. Шлях до Європейського Союзу – це не лише зовнішньополітичний пріоритет, а й потужний інструмент внутрішньої трансформації держави в напрямку сталого розвитку та безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Історія створення та розвитку Європейського Союзу. URL: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/txt/02.html> (дата звернення: 25.03.2025)
2. Кордон М. В. Історія створення і розвитку Європейського Союзу : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 172 с.
3. Як ЄС підтримує Україну: від санкцій до військової та гуманітарної допомоги. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/explainers/yak-yes-pidtrymuje-ukrayinu-vid-sankcij-do-vijskovoyi-ta-gumanitarnoyi-dopomogy/> (дата звернення: 25.03.2025)
4. Ukraine Support Tracker. URL: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/> (accessed March 27, 2025)
5. ЄС виділив Україні пакет гуманітарної допомоги. URL: <https://forbes.ua/news/es-vidiliv-ukraini-noviy-paket-gumanitarnoi-dopomogi-na-148-mln-na-shcho-spryamuyut-koshti-13012025> (дата звернення: 25.03.2025)
6. Могиль В. Європейська інтеграція як перспективний напрям модернізації України. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. № 3(63). С. 78–82. DOI: 10.32689/2523-4625-2022-3(63)-11(2023)

7. Устименко В. Адаптація національного законодавства до права Європейського Союзу: основи, критерії, виміри стійкості : монографія. Київ : Академперіодика, 2025. 452 с.
8. Ukraine fulfils 4 out of 7 criteria for EU membership – European Commission. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/11/7/7427591> (accessed March 27, 2025)
9. Ukraine's path towards EU accession. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/ukraines-path-towards-eu-accession_en (accessed March 28, 2025)
10. Стефанішина О. Драйвер євроінтеграційних процесів в Європі. *Національна безпека і оборона*. 2022. № 1–2. С. 68–70.
11. Дір І. Ю. Євроінтеграція України на сучасному етапі: постановка проблеми. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2/2-4. С. 179–182. DOI: 10.36695/2219-5521.2-4.2022.33
12. Галка О. К., Корнієнко В. О. Позитивні та негативні наслідки вступу України до Європейського Союзу. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/45380/10343.pdf> (дата звернення: 31.03.2025)
13. Макаренко Н. А. Нові перспективи вступу України до Європейського Союзу: вплив російсько-української війни 2022 року на євроінтеграцію. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 366–369. URL <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/260576/256974> (дата звернення: 23.04.2025)

REFERENCES:

1. Istoriiia stvorennia ta rozvytku Yevropeiskoho Soiuzu [History of the creation and development of the European Union]. Available at: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/txt/02.html> (accessed March 25, 2025)
2. Kordon M. V. (2010) *Istoriiia stvorennia i rozvytku Yevropeiskoho Soiuzu : navch. posib.* [History of the creation and development of the European Union]. Kyiv : Tsentri uchbovoi literatury, 172 p. (in Ukrainian)
3. Iak YeS pidtrymuie Ukrainu: vid sanktsii do viiskovoi ta humanitarnoi dopomohy [How the EU supports Ukraine: from sanctions to military and humanitarian aid]. Available at: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/explainers/yak-yes-pidtrymuie-ukrayinu-vid-sankcij-do-vijskovoyi-ta-gumanitarnoyi-dopomogy/> (accessed March 25, 2025)
4. Ukraine Support Tracker. Available at: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/> (accessed March 27, 2025)
5. IeS vydilyv Ukraini paket humanitarnoi dopomohy [The EU has allocated a humanitarian aid package to Ukraine]. Available at: <https://forbes.ua/news/es-vidilyv-ukraini-noviy-paket-gumanitarnoi-dopomogi-na-148-mln-na-shcho-spryamuyut-koshti-13012025> (accessed March 25, 2025)
6. Mohyl V. (2023) Yevropeiska intehratsiia yak perspektyvnyi napriam modernizatsii Ukrainy [European integration as a promising direction for the modernization of Ukraine]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia*, vol. 3(63), pp. 78–82. DOI: 10.32689/2523-4625-2022-3(63)-11(2023)
7. Ustyomenko V. (2025) Adaptatsiia natsionalnogo zakonodavstva do prava Yevropeiskoho Soiuzu: osnovy, kryterii, vymiry stiikosti : monohrafiia [Adaptation of national legislation to European Union law: foundations, criteria, measurements of sustainability: monograph]. Kyiv: Akadempriodyka, 452 p. (in Ukrainian)
8. Ukraine fulfils 4 out of 7 criteria for EU membership – European Commission. Available at: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/11/7/7427591> (accessed March 27, 2025)
9. Ukraines path towards EU accession. Available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/ukraines-path-towards-eu-accession_en (accessed March 28, 2025)
10. Stefanishyna O. (2022) Draiver yevrointehratsiinykh protsesiv v Yevropi [Driver of European integration processes in Europe]. *Natsionalna bezpeka i oborona*, vol. 1–2, pp. 68–70.
11. Dir I. Yu. (2022) Yevrointehratsiia Ukrainy na suchasnomu etapi: postanovka problemy [European integration of Ukraine at the current stage: problem formulation]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, vol. 2/2-4, pp. 179–182. DOI: 10.36695/2219-5521.2-4.2022.33
12. Halka O. K., Kornienko V. O.pozytyvni ta nehatyvni naslidky vstupu Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu [Positive and negative consequences of Ukraine's accession to the European Union]. Available at: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/45380/10343.pdf> (accessed March 31, 2025)
13. Makarenko N. A. (2022) Novi perspektyvy vstupu Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu: vplyv rosiisko-ukrain-skoi viiny 2022 roku na yevrointehratsiiu [New prospects for Ukraine's accession to the European Union: the impact of the Russian-Ukrainian war of 2022 on European integration]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, vol. 1, pp. 366-369. URL <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/260576/256974> (accessed April 23, 2025)